

VELIKONOČENĀ • SVĀ • TKOVĀ • NĀ •

ĀšterĀ½, 12 duben 2022

Velikonoce patĀ™Ā- k nejkrĀjsnĀjĀĀ-m a nejoblĀ-benĀjĀĀ-m cĀ-rkevnĀ-m svĀjtkĀ-m, jejichĀ¾ oslavy si rĀjdi uĀ¾Ā-vajĀ-oslavami se pojĀ- spousta zvykĀ- a tradic, ale nĀ, kterĀ© uĀ¾Ā upadajĀ- v zapomnĀnĀ-. PojĀ•me si je pĀ™ipomenout. A navĀnĀ, kterĀ© jsou prĀ½ jeĀjtĀ starĀĀ-, z dob pohanskĀ½ch. UvidĀ-te, kolik jsem jich pro vĀjs naĀjla Ā€!

ZaĀ•neme ale hezky popoĀ™Ājdu. Oslavy trvajĀ- celĀ½ tĀ½den. ZaĀ•Ā-najĀ- ModrĀ½m pondĀĀ-m, pokračĀ•ujĀ- Ā edivĀ½m ĀterĀ½m, Ā karedou stĀ™edou, ZelenĀ½m Ātvrtkem, VelkĀ½m pĀjtkem, BĀ-lou sobotou, nedĀĀlnĀ-m BoĀ¾Ā-m hodem velikonoĀ•nĀ-m a vrcholĀ- VelikonoĀ•nĀ-m pondĀĀ-m. KaĀ¾dĀ½ jednotlivĀ½ den mĀj speciĀlnĀ- vĀ½znam a vĀjĀ¾ou se k nĀmu rĀ-znĀ© zvyky. Velikonoce nejsou striktnĀ kĀ™esĀnskĀ½m svĀjtkem. V oslavĀch lze spatĀ™it i hodnĀ prastarĀ½ch pohanskĀ½ch zvykĀ-, kterĀ© ve stejnou dobu oslavovaly pĀ™Ā-chod jara a novĀ½ Ā¾ivot v podobĀ kvetoucĀ- a oĀ¾ivlĀ© pĀ™Ā-rody.

Pokud bychom chtĀli bĀ½t opravdu dĀkladnĀ-, mĀli bychom sprĀjvnĀ drĀ¾et 40 dnĀ- dlouhĀ½ pĀst, kterĀ½ zaĀ•Ā-nĀj o PopeleĀ•nĀ- stĀ™edĀ a vrcholĀ-SvatĀ½m neboli takĀ© paĀjiovĀ½m tĀ½dnem. To samozĀ™ejmĀ, neznamenalo bĀ½t celĀ½ch 40 dnĀ- o hladu, jĀ-st se nesmĀlo maso s vĀ½jimkou ryb a zakĀjzĀjn byl takĀ© alkohol.

V postnĀ-m obdobĀ- se jedla bezmasĀj jĀ-dla jako obilnĀ© kaĀje, vaĀ™enĀ© obiloviny, luĀjtĀniny vĀ•etnĀ, tzv. puĀĀjky (naklĀ-Ā•enĀ½ smaĀ¾enĀ½ hrĀjch), brambory, houby, kvaĀjenĀ© zelĀ-, vejce i mlĀĀ•nĀ produkty a nechybĀly prvĀ- jarnĀ- bylinky. Po dlouhĀ© a mrazivĀ© zimĀ byl takovĀ½ pĀst prospĀĀjnĀ½ a tĀlo oĀ•istil ode vĀjeho ĀjpatnĀ©ho. S masem se to nepĀ™ehĀjnĀlo ani po VelikonocĀ-ch. Na stole se objevilo zpravidla jednou tĀ½dnĀ.

Dnes uĀ¾ si vĀtĀjina z nĀjs vybavĀ- VelkĀ½ pĀjtek a VelikonoĀ•nĀ pondĀĀ-. Oba dva dny jsou volnĀ© a v pondĀĀ- se jeĀjtĀ stĀjle chodĀ- s pomlĀjkou. Ty pravĀ© Velikonoce vĀjak zaĀ•Ā-najĀ- jiĀ¾ o tĀ½den dĀ™Ā-ve.

O ModrĀ©m pondĀĀ-, Ā edivĀ©m ĀterĀ½ a Ā karedĀ© stĀ™edĀ se uklĀ-zelo. Vymetaly se pavuĀ•iny z koutĀ a vynĀjĀjelo se smetĀ-, aby se doma nedrĀ¾ely blechy. Ve stĀ™edu se vymetaly saze z komĀ-nĀ. Proto se jĀ- takĀ© Ā•asto Ā™Ā-kĀj SazometnĀj.

ZelenĀ©mu Ātvrtku se Ā™Ā-kĀj zelenĀ½ proto, Ā¾e se mĀj jĀ-st nĀco zelenĀ©ho, abychom byli po zbytek roku zdravĀ-. ZaĀ•Ā-t by se vĀjak mĀlo osvĀĀ¾ujĀ-cĀ- rannĀ- koupelĀ- ve studenĀ© vodĀ (pĀ™Ā-padnĀ) rannĀ- rose) a sladkou snĀ-danĀ- v podobĀ ĀœjidĀjĀĀ-Ā€, coĀ¾ bylo peĀ•ivo z bĀ-lĀ© mouky a medu stoĀ•enĀ© do spirĀjly symbolizujĀ-cĀ- oprĀjtku, na kterĀ© se obĀsil JidĀĀj.

Koupel i snĀ-danĀ by mĀly zajistit, dle tĀ©to tradice, ochranu pĀ™ed nemocemi, zmijĀ-m uĀjtknutĀ-m a vosĀ-m Āj srĀjnĀ-m pĀ-chnutĀ-m. RannĀ- koupel taktĀ©Ā¾ ve studenĀ© vodĀ na VelkĀ½ pĀjtek dĀ-vkĀjm a Ā¾enĀjm ĀdajnĀ pĀ™inese krĀjsu a zbavĀ- je pih. LidĀ© vĀĀ™mili, Ā¾e voda v potoku Āi Ā™ece mĀj v tento den kouzelnou a lĀĀivou sĀ-lu, ale jen do tĀ© doby, dokud se jĀ- nedotknou prvĀ- sluneĀ•nĀ- paprsky. O VelkĀ©m pĀjtku se rovnĀĀ¾ majĀ- otevírat poklady ve skalĀjch a horskĀ© prameny mĀnit ve vĀ-no.

O BĀ-le sobotĀ se takĀ

uklĀ-zelo, peklo a vaĀmĀlo. Na BoĀ- hod muselo bĀt vĀje perfektnĀ, pĀmĀipravenĀ. To nejlepĀ- v podobĀ VelikonĀnoĀ-ho pondĀ- pĀmĀichĀzĀ- nakonec. ZatĀ-mco v pĀjtek a sobotu kĀmesĀanĀ oplakĀvajĀ- smrt JeĀ-Āje, v nedĀ-li a pondĀ-oslavujĀ- jeho zmrtvĀchvstĀjnĀ-. Co se v sobotu navaĀmĀlo a napeklo, to se v nĀsledujĀ-cĀ-ch dvou dnech spoĀmĀidalo.

KoledovĀjnĀ-, hodovĀjnĀ- a ĀlehĀjnĀ-

pomlĀjzkou z mladĀch vrbovĀch proutkĀ- mĀlo dĀ-vkĀjm pĀmĀinĀst zdravĀ-, mlĀjdĀ- a krĀisu, stejnĀ- jako politĀ- studenou vodou. VrbovĀm proutkĀ- byla totiĀ pĀmĀisuzovĀjna ĀĀivotodĀjnĀ sĀ-la a oznaĀenĀ- pomlĀjzka vznikla od slova (po)omlazenĀ-. Na oplĀjtku dĀ-vky chlappĀm pĀmedĀvajĀ- malovanĀj vajĀ-Āka, kterĀj symbolizujĀ- zdravĀ-, ĀitĀstĀ-, prosperitu a samozĀejmĀ- i plodnost, ĀĀivot a vzkĀmĀ-ĀjenĀ-.

Jak

se slavĀ- Velikonoce jinde ve svĀtĀ?

JinĀ

kraj, jinĀ mrav. Oslavy kĀmesĀanskĀch Velikonoc majĀ- v rĀ-znĀch zemĀ-ch jinou podobu. NapĀklad ve ĀpanĀlsku chodĀ- o svatĀm tĀdnu postavy 'nazarenos' ve vysokĀch kĀjpĀ-ch, na FilipĀ-nĀich se zase kajĀ-cnĀ-ci nechĀvajĀ- ukĀmĀovat. Pro lidi v Bulharsku je dĀleĀitĀj BĀ-lĀj sobota. SchĀzĀ- se v kostelĀ-ch a nosĀ- s sebou chlĀb a ĀervenĀ kraslice, kterĀmajĀ- symbolizovat Kristovu krev a novĀ ĀĀivot. Pro ĀitĀstĀ- si pak lidĀ po bohosluĀbĀ- navzĀjem ĀukajĀ- svĀmi vejci podobnĀ- jako pĀmĀ-pitku. Ten, ĀĀ- vejce vydrĀĀ- nejdĀle neporuĀjenĀ, bude mĀ-t ĀdajnĀ- celĀĀ- rok ĀitĀstĀ-. Podobnou tradici dodrĀujĀ- takĀ v Chorvatsku pod nĀjzmem tuckanje.

SvĀjtky oslavujĀ-cĀ- Kristovo

zmrtvĀchvstĀjnĀ- se od nĀjich zvyklostĀ- liĀ- i v sousednĀ-m Polsku. Den pĀmed BoĀ-m hodem velikonoĀnoĀ-m, ted VelikonĀnoĀ- nedĀ-lĀ-, si rodiny pĀmĀipravĀ- koĀjĀ-k, kterĀĀ naplnĀ- krĀisnĀ- malovanĀmi vajĀ-Āky, uzeninami, peĀivem a dalĀjĀ-mi potravinami a pĀmĀinesou si jej s sebou do kostela. PolĀjci neukonĀĀ- pĀst, dokud knĀz nepoĀehnĀj tomuto jejich koĀjĀ-ku. V pondĀ- se pak mladĀ- chlappci snaĀĀ- polĀ-t dĀ-vky nebo jinĀ chlappce vodou z kĀblĀ-, kterĀ si pĀmĀipravĀ-. Tyto vodnĀ- vĀjilky majĀ- kromĀ- zĀjbavy i svĀj vĀznam. Legenda pravĀ-, Āe dĀ-vky, kterĀ chlappci zmĀjĀ- skrz naskrz, se do roka provdajĀ-. Ve SpojenĀch

stĀjtech

jsou velikonoĀnoĀ- svĀjtky nĀjboĀenskĀm svĀjtkem, takĀe mnoho americkĀch rodin mimo nĀjvĀjĀvy kostela se schĀzĀ- kolem zdobenĀ- velikonoĀnoĀ-ch vajĀ-Āek v sobotu veĀer a jejich ĀĀzlovuĀe v nedĀ-li rĀjno. Podle dĀtskĀch pohĀdek byla vajĀ-Āka bĀhem noci pĀmĀinesena VelikonĀnoĀ-m zajĀ-Ākem a poschovĀvanĀj po domĀ- a zahradĀ-, aby poĀkala na dĀti, aĀ se probudĀ-. Po lovu pak zaĀĀ-nĀj ĀĀEaster Egg RollĀe, pĀmĀi kterĀ dĀti souĀasnĀ- koulejĀ- vajĀ-Āko z kopce a doufajĀ-, Āe jejich vajĀ-Āko vyhraje zĀvod.

V Anglii tradiĀnoĀ- Āeny pĀmĀivazujĀ- muĀe

k ĀĀidĀ-m a za propuĀitĀnĀ- poĀadujĀ- penĀ-ze. V Norsku je, kromĀ- lyĀovĀjnĀ- v horĀich a malovĀjnĀ- vajĀ-Āek, tradicĀ- ĀmĀenĀ- vraĀd. VĀjechny velkĀ televiznĀ- stanice vysĀ-lajĀ- kriminĀlnĀ- a detektivnĀ- pĀmĀ-bĀhy, jako je napĀklad Hercule Poirot nebo dalĀjĀ- pĀmĀ-bĀhy od Agathy Christie. TakĀ noviny otiskujĀ- ĀĀjnkly, ze kterĀch mohou ĀtenĀjĀmĀi zkusit odvodit, kdo je pachatelem.. Dokonce i krabice od mlĀka bĀĀvajĀ- potiĀjĀny pĀmĀ-bĀhy s vraĀdami. NakladatelĀ dokonce vydĀjĀ- speciĀlnĀ- velikonoĀnoĀ-detektivky, kterĀm se ĀmĀ-kĀj Paaskekrimmen a televize v dobĀ- svĀjtkĀ- zaplavujĀ- pĀmĀ-bĀhy brutĀlnĀ-ch vraĀd. Tato podivnĀj tradice je vĀjak pomĀrnĀ novĀj. Vznikla pĀmed sto lĀty, v roce 1923, kdyĀ chytrĀ vydavatel umnĀ- zpropagoval novou knihu.

UkrajinskĀm

velikonoční m pokrmem je sladká 1/2 chléb pascha. Stejně jako jinde i zde se vna-mají vajíčka jako zkládný symbol velikonoce, dochází z pásmím k tradičnímu soutěžení, kdy osoby vezmou uvažená vejce a otloukají jejich konce o sebe. Až poté se má 3/4 vejce sníst.

Jelikož jsou pásmímnožená králičci v Austrálii považováni za škodnou, rozhodli se tam nahradit velikonočního zajčka velikonočním bandikutem. Australská 1/2m dříve tak sladkosti nosí - právě v bandikut králičkovitý, zajčkoví lehce podobný. Toto zvířátko s ušima podobnými má králičíma a úmíkem protáhlým jako myš, je navíc ohroženým druhem, takže mu trochu zájčkovy slávy a pozornosti jen prospěje. Bandikuti se dokonce vyrábějí jako okolořidlové figurky a většinou 3/4ek z prodeje některých výrobků putuje právě na ochranu tohoto zvláštního druhu.

Jaké bude otevřená doba obchodů během velikonočních svátků?

Velké pátek vychází v letošním roce na 15. dubna a Velikonoční pondělí - poté na 18. dubna. Zatímco ale v pátek si nakoupíte jako jakkoli jiný den, v pondělí stanou dveře velkých obchodů záměrně zavřeně. Kvůli nouzovému stavu vyhlášenému kvůli naporu uprchlých z Ukrajiny, sice obchody zavřít nemusí, 3/4dní z útemě z ovšem neinformoval o tom, že by to mohlo být využito.

Otevřít mohou stát naopak obchody s prodejní plochou do 200 metrů čtverečních, benzinové pumpy, obchody na vlakových nebo autobusových nádražích, na letištích, nebo ve zdravotnických zařízeních, lékařských a velkoobchody.

Tak.
To by mohlo o Velikonocích stačit.

Napište pak,
jak jste je prošli vy!

d@niela